

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 71. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 29-го березня 1941.

No. 71. Jersey City, N. J., Saturday, March 29, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Bergen 4-1016. 4-0897.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ОБИЦЮЄ ЮГОСЛАВІЇ ПОМІЧ

ВАШІНГТОН. — Департамент стейту через свого посла в Білгороді повідомив новий югославський уряд, що Америка дасть Югославії всяку потрібну війсьну поміч у зброї і амуніції, коли вона захоче ставити опір Німеччині. В імені Америки американський посол Артур Б. Лейн погратулював новому югославському уряду за його рішучі кроки в поваленні старого уряду, який підписав договір з Німеччиною. І як лиш теперішній югославський уряд дасть слово, що буде опиратись німцям, поміч з Америки попливе йому безприманочно. В офіційних колах Вашингтону говорять, що подібне запевнення дістала від Америки Туреччина.

АМЕРИКА ПЕРЕД ВАЖНИМИ РІШЕННЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Колумніст Реймонд Клапер говорить, що президент Рузвельт не поїхав на море на вакації, для відпочинку, тільки поїхав туди на те, щоб сконцентруватись і передумати щераз справу вступлення Америки до війни. Тепер саме він приходить до такого рішення, яке матиме величезний вплив на світові події, на багато літ наперед. Клапер говорить, що рішення мусить бути таке, що Америка піде до війни. Подібне говорять другий колумніст, генерал Гю Джонсон, який все був проти війни. Він і тепер є проти війни, але закликає, що Америка вже зайшла так далеко, що війна неминуха. Це лиш питання часу, коли вона вибухне.

СТИМСОН ПЕРЕСТЕРІГАЄ СТЕЙТИ В СПРАВІ СТРАЙКІВ.

ВАШІНГТОН. — Секретар війни Генрі Стимсон вислав до стейтів пересторогу, що вони мусять мати на поготовію потрібні стейтові війська, чи поліцію, аби якслід розправитись з тими, які дуже правдоподібно будуть змислювати також перестерігати стейтові влади, що підірвали елементи зброї шпигуни і саботажники, будуть тепер зо зведеною енергією працювати і тому на них також треба звернути пильну увагу.

СКІЛЬКІСТЬ СТРАЙКІВ.

ВАШІНГТОН. — Бюро заряду продукції подало до відома, що в теперішню хвилю є 13 страйків, які спиняють кампанію зброєння. В тих страйках перестало працювати 40,000 робітників. З тих робітників 39,000 належить до Конгресу Промислових Організацій, а тисяча до Американської Федерації Праці.

ЗА ВКОРОЧЕННЯ ПРАВ РОБІТНИЧИМ ЛІДЕРАМ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публічної опінії під директорством д-ра Гелла говорять, що загальна американська публічна опінія в великій більшості є за те, щоб робітничим провідникам вкоротити силу над робітництвом, бо тої сили вони надживають. На сто осіб 85 було за таке вкорочення. Вони були за те, щоб справу перебрав уряд і сам полагоджував непорозуміння з ними і щоб цюмо полагодженню обі сторони без спротиву підчинились.

ГАЛІФЕКС ВІДВІДУЄ НЮ ЙОРК.

НЮ ЙОРК. — Лорд Галіфекс, британський амбасадор, відвідував разом зо своєю жінкою місто Ню Йорк. Він зложив візиту архієпископі Спелманоу і єпископови Менінгови. Також відвідав видавців двох найбільших газет, „Н. Й. Таймс“ і „Геральд Трибюн“. Опісля в себе приймав представників католицьких, протестантських церков, та жидівських синагог. Був також на Стейт Емпайер Билдінг. Зо всіми радо говорив, але більше про все випитував, ніж сам висловлював свою думку.

ЗМІНА РАДІЄВИХ ХВИЛЬ.

НЮ ЙОРК. — В радієвих висиднях Злучених Держав Америки, а також Канади, Мексика, Куби і Домініка, зайшли перемини в довготі хвиль. Яких тисяча висидень змінить тепер трошка свою довготу і вслід за тим треба буде дещо пересунути радієві показники. Зміни наступили в тому напрямку, що майже кожний прибавлено від десяти до сто одиниць довготи.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ ЩОДЕННИК ЗМІНЯЄ НАЗВУ.

НЮ ЙОРК. — Одинокий югославський щоденник в Америці, „Югославські Новини“, змінив свою назву з хвилею, як довідався, що югославський регент Павло заключив договір з Німеччиною. Щоденник прийняв тепер давню назву, а саме „Сербські Новини“. Редактор Попович говорить, що його газета віддавна перестерігала Югославію, що Гітлер є загрозою для Югославії, тому вона повинна входити в тісні мілітарні союзи з Великою Британією, і іншими противниками Гітлера.

НІМЦІ ПОВЕРТАЮТЬ З АМЕРИКИ ДО ДОМУ.

ВАШІНГТОН. — Німецька амбасада в Вашингтоні ствердила, що від вибуху війни багато німецьких громадян виїхало до Німеччини і цей рух чимраз змагається. Але це не означає якоїсь планової евакуації з Америки, говорила німецька амбасада.

ПОВІНЬ СТРАЙКІВ ПОТРЯСАЄ КОНГРЕСОМ

Новинь страйків, часто неоправданих і добре необгрунтованих, викликала сильний відгомін у конгресі. Обі палати починають застановлятися над способами, щоб тим страйкам покласти кінець. В палаті представників у зв'язку з тим внесено вже два драстичні законопроекти. Один, який домагається ґрунтовної перевірки комітету взаємовідносин праці, якому дехто закидає схильність до лівих елементів. Другий, щоб асентерувати всіх людей до 65 року життя і підчинити їх військовій дисципліні, де вони не виконували свого завдання. Тоді їм усім страйк був би заборонений. До якої міри страйки потрясли конгресом вказує факт, що конгресмен Сомерс домагався карі смерті, „електричного крісла“, для всіх ворогів, які роблять перешкоди в кампанії зброєння.

КОМІТЕТ СТРАЙКІВ ПРИ РОБОТІ

Департамент праці поручив новоствореному роземчому судови під головством Кларенса Дайкстри, щоб той взяв у свої руки справу чотирьох страйків і силою свого авторитету полагодив їх. До тих чотирьох страйків належить страйк в: Інтернешенел Гарвестер, Ричмонд, Інд., коло Шікаґа; Юніверсал Сайклонс Стіл Ко., в Бريدжвил, Па.; Ди Конденсер Корпорейшен оф Америка, Савт Плейнфілд, Н. Дж.; і Ванедіум Ко., також у Бريدжвил, Па.

БОРІТЬБА СТРАЙКАРІВ У ГАРВЕСТЕР КО.

В Гарвестер Ко. в Ричмонд, Інд., знов вибухли тертя між поліцією і страйкарями. Пішли в рух палики і в тій боротьбі було покалічених 20 осіб. Серед них є два випадки поважного покалічення, — один страйкар і один поліцейський. Страйкарі були в підбурханому настрою. Вони маширували вулицями, вимахували паликами і співали заохочуючі пісні.

ВИГЛЯД ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ В БЕТЛЕГЕМ

Рядові члени страйкувочної юнії в Бетлеге Стіл, а також заряд фабрики, роблять натиски на провідників страйку, щоб його чимскоріше полагодити. Представники страйкарів навіть засіли разом з представниками фабрики до нарад. Є надія, що страйк буде вкоротці мирно полагоджений.

НІМЦІ НІЧОГО НЕ ОСЯГНУЛИ НАПАДАМИ НА АНГЛІЮ, КАЖЕ ЗВІДОМЛЕННЯ

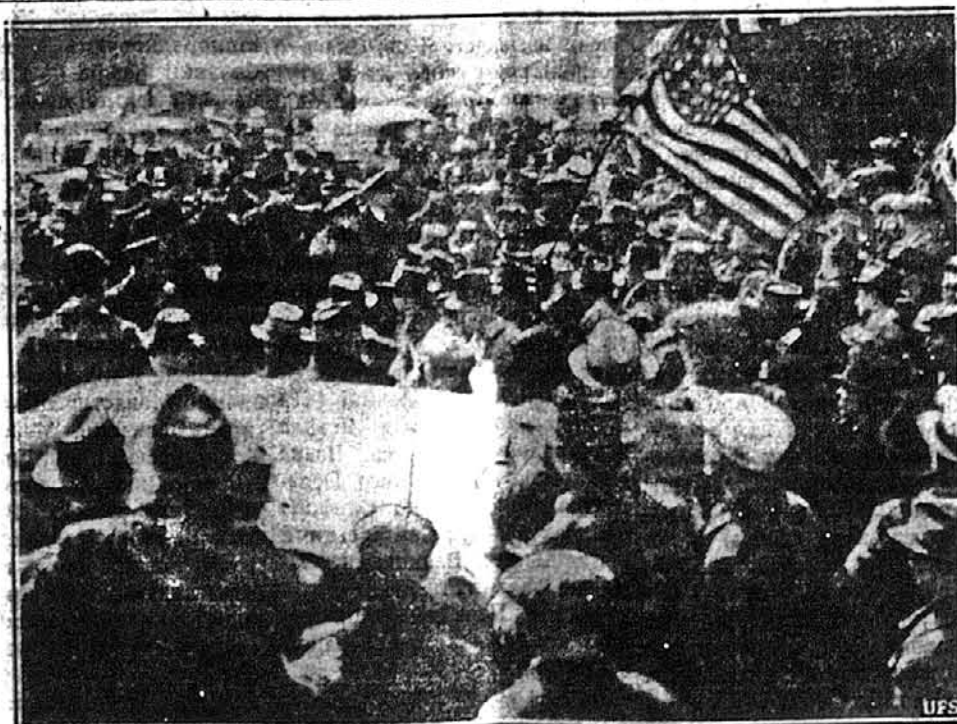
Бритійське міністерство летунства видало брошуру, в якій зясовує боротьбу Британії з Німеччиною за час від 8. серпня до 31. жовтня 1940 року. Брошуру названо „Великі Дні“. А кажуть, що ті дні вийдуть пізніше в історію як „Боротьба за життя Британії“ і будуть зачислятись до таких героїських подій, як боротьба під Маратоном, Трафальгаром чи Марною. Ще ніколи в людській історії, каже Чорніл, так мало осіб не осягнули так багато, як в цьому випадку, коли іде про британських летунів. Далі ідуть описи, як німецькі летуни цілими хмарами, себто сотня за сотнею, літаючи дуже високо, пробували знищити Британію, та як це закінчилось остаточно на тому, що німці свого не доконали, а зате самі понесли великанські втрати. В означенім вище часі, кажеться в брошурі, оскільки відомо, німці втратили 2,375 літаків, що зістали певно цілком знищені. В боротьбі з тими літаками згинило 375 британських летунів, а 3,360 було ранених. Від німецьких бомбардувань ночами згинило 12,581 осіб, а ранених було 16,965. Уже ті числа вказують на те, що судьба Британії є в руках хоробрих і справних борців. Далі брошура розглядає подробицями об'єкти німецьких налетів, зокрема британські пристані, та приходить до заключення, що Німеччина свою боротьбу з Англією програла, бо не зважаючи на страшні висилки, досі нічого реального не осягнула.

ПОБИЛИ ШВЕДСЬКОГО ПОСЛА ЧЕРЕЗ ПОМИЛКУ

В Білгороді підчас заворушень витягнули шведського посла Мальмара з автомобіля і побили його в тому переконанні, що він німець. Сталося це тому, що посол говорив з кимсь по німецьки.

БРИТІЙСЬКІ УСПІХИ В АФРИЦІ

Сім тижнів боронилось місто Керен перед британськими наступами, а вкінці піддалося. Знову з Етіопії доносять, що місто Гарар є вже в британських руках. Значить, що тепер є вже отверта дорога до самої столиці Етіопії. Керен обороняло 40,000 італійських воєнків. Вони творили осередок італійської збройної сили в Східній Африці. Тому упадок його матиме моральне відемне значіння на італійців.

НЕСПОКОІ В ШІКАґО. — Між поліцією й страйкувочними робітниками підприємства Інтернешенел Гарвестер Ко., прийшло до поважних сутичок, у котрих поліція вживала палок і газових бомб.

ВЕЛИКИЙ ПЕРЕВОРОТ В ЮГОСЛАВІЇ, АЛЕ БЕЗ ПРОЛИВУ КРОВИ

БІЛГОРОД. — Білгород запише у своїй історії ще оден замах стану, що виходить з військових кол. Армія, на чолі з ген. Дусан Сімовичем, так зручно підготувала державний переворот, що ніхто навіть не стямився, як побачив, що всі державні будинки обсажені військом, кабінет міністрів розв'язаний, а по вулицях роздають прокламації нової влади, себто 18-літнього королевича Петра, що зістав проголошений королем і обняв владу як Петро II, яких пів року скоріше, ніж це повинно статись згідно з конституцією. Обидва бувші міністри, себто прем'єр Драґиша Цветкович і міністер заграничних справ Александер Маркович, що підписали від імені Югославії її приступлення до Потрійного Союзу, зістали арештовані, але потім пушені на волю, себто дозволено їм мешкати у своїх помешканнях, але не дано їм свободи руху. Іншими словами вони є під домашнім арештом. Рівночасно проголошено нове міністерство, на чолі якого станув ген. Дусан Сімович, якого вважають людиною, що ніколи не брала участі у політично-партійним життям, але має бути добрим воєнком і гарним сторонником королевської династії. Князь-регент Павло зрезигнував, і як виходить з донесень, пустився в дорогу до Мадярищини, або до Греції, але зістав по дорозі арештований. В новім міністерстві є заступлені всі угруповання, а також хорвати і словінці. Подавляюча більшість міністрів є явно ворожо настроєна до держав „осі“, зокрема до Німеччини. Але є задержані два міністри, що звані з про-німецьких симпатій.

Ціла Югославія повна радості.

З того, що доносять американські кореспонденти з різних сторін Югославії, видно, що державний переворот стрінувся зо загальним одобренням цілої людности. В першу чергу за це завилася Православна Церква з патріярхом на чолі й вівзала вірних станути при престолі й заповіла, що дасть молодому королевичу і урядови повне попєртя. Далі видно по всіх містах величезні демонстрації, які відразу змінили обличчя краю. Кілька годин перед переворотом всюди відбувались заворушення. Нищено будинки й бізнеси німців й італійців, здирано німецькі й італійські прапори. Побито навіть деяких нацистських урядовців, що були в Югославії. Все це нараз змінилось і настав порядок. Всюди видно радісні й веселі обличчя.

Як буде з Німеччиною?

Очевидно, що найважлиша тепер справа є та, які будуть відносини між новою владою і Німеччиною. Кажуть, що дуже можливо, що Югославія формально не зірве з Німеччиною, себто остане при Потрійнім Союзі. Але буде готова на всяку евенгуальність. Тому скріпляє свою армію, що вже вивозить 1,200,000 воєнків.

СВІТОВІ ДЕМОКРАТИ З ДОПОМОГОЮ ЮГОСЛАВІЇ.

ЛОНДОН. — В подібний спосіб як це зробили Злучені Держави, теж і Британія відозвалася на державний переворот в Югославії тим, що запевнила її в тому, що дасть їй всю можливу допомогу в її боротьбі за ратування честі і незалежности краю. Як в пустині ждуть на дощ, завивав британський прем'єр Чорчїл, так Британія ждала на таку добру вістку як та, що надійшла з Югославії, де нарід виявив так відважно й явно свої про-бритійські симпатії.

НІМЕЧЧИНА ГРОМАДИТЬ ВІЙСЬКО.

ЛОНДОН. — З Атен доносять, що німецькі воєнні сили, що нагромаджені в Болгарії, посунулися частинно під югославську границю. Панує переконання, що якщо Югославія відкинула свій шойно заключений договір з Потрійним Союзом, то булаб відразу нападена німецьким військом. Дехто приходить до заключення, що це булоб навіть німцям на руку, бо тоді вони намагалисяб зайняти цілу Югославію і панувати в ній так, як і в інших підбитих ними краях. Знову інші тої думки, що Югославія має знамениту армію, яка разом з грецькою і турецькою моглаб видержати цілком добре німецькі наступи тепер, а навіть завдати німцям поразку.

НІБИ НЕ ЗАЦІКАВЛЕНІ.

БЕРЛІН. — Нацистські газети подають дуже коротенькі звідомлення про події в Югославії, ніби не прив'язуючи до них ніякої особливої ваги. Виходилоб, що це внутрішня справа Югославії. Та проте уряд спішиться дізнатись від нової югославської влади, яке є її відношення до Німеччини.

В ІТАЛІЇ СКИДАЮТЬ ВИНУ НА БРИТІЙЦІВ.

РИМ. — Фашистська преса, згадуючи за події в Югославії, розв'язує їх дуже просто. Каже, що на Балкані ще далі даються відчувати „погані британські впливи“.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошення хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016
4-0807

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МАТИ ДОВІРЯ

Можемо собі уявити, що діється в душах американських українців, як вони читають в газетах новинки про те, як то в Вашингтоні знову накладають з Советами. Що це їх болить, це така зрозуміла річ, що можна хіба дивуватись, якби було інакше. Бож хто в Америці краще нас знає, що це є советська влада і яка це небезпечна гра накладування з Советами. Але з другого боку мусимо припускати, що, не зважаючи на різні конюнктурні заяви, теж і в Вашингтоні не сидять якісь спеціальні приятелі Советів чи прихильники советського режиму і комунізму. Значить, якщо там діється щось таке, про що тепер читаємо у відношенні до Советів, то видно, що є на те якісь важні причини. Коли такий Гітлер, що цілу свою кар'єру будував на боротьбі з комунізмом, збрався до Сталіном; і, в його розумінні, з державної konieczности, то можна припускати, що й хтось інший може бути заставлений хвилими політичними обставинами до того, щоб шагувати Гітлера і його союзників тим, що теж навязує звязки до Сталіном. І можливо на те, щоб зашагувати Гітлера в такий самий спосіб, як він перехитрив свого часу Велику Британію і перший вийшов у союз з СССР. Як кажемо, все те можливе, але з певністю годі про це говорити, бо не знаємо дипломатичних ходів Вашингтону чи Лондону, чи інших потуг. В найгіршому разі можемо прийти до заключення, що так є, що обидві воюючі сторони, з політичної й воєнної konieczности, тушують біля Советів.

В такому випадку залишається одно: працювати в тому напрямі, щоб було видно, що ми зробили все, що є в наших силах, щоб вплинути на Вашингтон у справі правдивої оцінки ролі Советів у теперішньому світовому конфлікті. Зокрема далі представляти советську тюрму народів у правдивому світлі. Очевидно, що якщо ми не мали довіри до нашого уряду щодо цієї справи, себто не надіялись, що така наша праця на щось здається, то можна було й це залишити. Та історія відношення Злучених Держав до Советів переконує нас, що справа не є безнадійна. Крім цього бачимо в Америці протверезіння у відношенні до большевиків. Доказом цього є ті „чистки“, що тепер переводяться по школах, чи деінде, а які зачіпають большевицьких агітаторів, що вже були розпознані тут надобре. А щодо самих Советів, то скоро наступить нове розчарування. Їхнє нове крутість вийде наверх. Я якби і не вийшло, то вийде наверх їхня цілковита нездарність.

Хто визнається хоч трохи в українській справі, той повинен, коли іде про долю України, бути насторожності. Бож тут в Америці вже раз проголошено гарні кличі, що мали дати волю всім народам, вкаючно з українським, а що з того вийшло? Та проте треба таки дати вірити, що може тим разом буде інакше. І, що найважливіше, працювати в тому напрямі, щоб сумна історія не повторилась.

3 ВІСТЕЙ ПРО ЦЕРКОВНІ СПРАВИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ**Що подає монах-утікач?**

Один з українських монахів, якому вдалось втекти з Галичини, надіслав в Європу листа до одного з наших священиків в Америці, в якому подає між іншим таке: В Уневі забрала советська влада монахам усе поле. Цілий монастир, що мав 120 осіб, запечатили. Живий інвентар забрали, а мертвий розкупили місцеві жида на ліценції. Понад 100 монахів розійшлись по краю. Остало в Уневі з монахів два священики і 5 братів. Монастирську стару бібліотеку советська влада забрала і вивезла до Москви. У Львові два монастирські домні прилучено до „Народньої Лічниць“. Вигнали усіх монахів, хоч вони працювали в шпиталі не як монахи, але як звичайні робітники. Доля славної бібліотеки „Студіону“ така: одну третину влада спалила, а решту вивезено до Москви. Лишилось всього декілька книжок. Отець ігумен Климентій Шептицький тяжко хоріє. Є тепер цілком глухий. Живе разом з Митрополитом. Решта монастирів є толеровані як парохії, себто отці є толеровані як парохі, а брати як слуги. Монастирі як такі є розв'язані й не мають права існування. Деяким Отцям тяжко це все видержати. У самім Львові є вже два випадки, що монахи збожеволіли.

Церковне життя Лемківщини.

Про те, що діється з українсько-католицькою церквою на Лемківщині, що є тепер під німецькою окупацією, можна сказати, що те життя тісно зв'язане з діяльністю Генерального Вікарія о. Ол. Малиновського, що постійно об'їжджає деканати і відбуває місії при допомозі світських священиків і черців. Ось такі місії та реколекції є на Лемківщині теж і національно-освітньою працею. Ширше про ту працю можна довідатись з „Вістей Апостольської Адміністрації Лемківщини“.

Переглядаючи статті „Вістей“ стрічаємо м. ін. актуальне слово бл. п. Апостольського Адміністратора Лемківщини, о. Я. Медведького, в якому мило вражає нотка патріотизму. „Ми обов'язані любити свій нарід, бажати йому добра, і кожний по змозі своїх сил повинен дбати про це добро. Найкраще покажемо свою любов до свого народу у словах, а ділами супроти своїх рідних братів... Невіруючий не може бути правди-

вим, щирим патріотом. Патріотизм вимагає дуже часто жертви, а жертву принести може тільки той, хто випробований в чесноті, чого з черги нема без віри. Живемо надією, що Божі Провидіння дасть нашому народові здобути все те, чого собі наш нарід бажав, за чим тужить, до чого прагне. Однак пам'ятаймо, що наш нарід і його добро тоді удержаться, коли керма над народом буде в руках людей віруючих, розумних і праведних, коли над ними буде панувати Бог. Маємо приклад на наших сусідах, що дідався волі й незалежності, одначе в короткому часі її втрапили, бо не мали Бога в серці, не мали сильної віри й чеснот, не дбали про добро народу, але шукали особистих користей і довели свою батьківщину до розвалу“.

Сучасне модерне великоміське життя, вириває людину від свого рідного, та пориває його у свій крутіж. Тим більше треба плекати свої національні традиції. Власне Церква покликана в першу чергу зберігати національну традицію й передавати її далішим поколінням. Тому у слові о. Генерального Вікарія о. Ол. Малиновського звертає увагу на вплив церкви при плеканні нашої народної культури та вдержуванні її на давньому високому рівні.

Важкий теж розпорядок про зберігання всіх приписів нашої Східної Церкви при відправі Св. Літургії.

Зв'яз з цього короткого огляду видно, що праця проводу Апостольської Адміністрації Лемківщини та гр.-кат. духовенства тиха, але ревна, без зайвого розголосу, але основна.

Чому про одних багато, про других мало?

Ось така розв'язалась дискусія на західно-українських землях під німецькою окупацією у зв'язку з церковними справами. Іде про те, що з боку греко-католицької частини підніслись закиди, що українське громадянство та українська преса присвячують багато уваги справам Православної Церкви, а мало справам Греко-Католицької Церкви. Ось таку обставину пояснюється в такий спосіб:

Власлива причина жвавого православних церковних справ та прилюдного оповіщення преріжних внутрішніх подій Правосл. Церкви лежить передусім у тому, що Православна Церква на тих

землях переживає тепер після всіх варшавських експериментів період свого справжнього відродження, передусім щодо свого національного характеру. Нові владики і нові проблеми, що цікавлять найширший загальний і духовників і світських та виходять далеко поза межі суто церковного життя, як напр. ревіндикація зниклих церков, справа холмського Собору, виховання нових кадрів священиків і громадян, перетворення Церкви у важний національно-культурний чинник. Не диво, що православні українці захоплюються кожним новим успіхом на цьому шляху, намагаються його широко розголосити та знаходитись взагалі, так би сказати, у настрій неопітимі. Зате Греко-Католицька Церква, яка записала цілі світлі сторінки в історії українського національного відродження, і то у всіх його царинах, переїшла вже ту стадію загального захоплення культурницькою та громадською діяльністю і діє тихіше, спокійніше, вважачи таку діяльність за самозрозумілою. Вона має тут безумовно теж свої проблеми, поважні турботи, вона теж мусить тут відроджуватись, направляти шкоди польських експериментів, в ролі москвофільської Адміністрації та т. зв. варшавського православ'я на Лемківщині. Існує проблема двох церковно-адміністративних та ієрархічних осередків на розмірно невеличкому терені, проблема церковних верхів і низів, проблема усунування частини місцевого духовенства, отриманого в спадщині, одночасно проблема безробіття поважної кількості духовників, що прийшли сюди в зв'язку з воєнними подіями. Існує врешті незрозуміле ще питання духовної опіки для розсіяних греко-катол. вірних. Попри ті пояснення подається ще таке, що українці на українських землях під німецькою окупацією не повинні у всіх проявах свого життя виявляти себе партійними, гуртковими, партикулярними і зацікавленими. Вони повинні підходити рівно прихильно і приязно до обидвох головних віроісповідань українського народу, особливо тепер, коли ієрархії обидвох Церков є шире віддані українській нації.

Архимандрит Палладій, лемківський єпископом.

В Варшаві на Празі відбулась в православному соборі урочиста хіротонія архимандрита Палладія на єпископа краківсько-лемківської єпархії. Акту висвячення доконав митроп. Денис з архієп. Іларіоном та єп. Тимофеем. В асистенті брали участь: архимандрит яблочинського монастиря Митрофан, архимандр. Теофан, митрофорний протоєрей Борейський, прото-пресв. Пашевський, прот. Чубук - Подільський, прот. Волков, прот. Малюжинський, священики: Лопухович, Новицький і Ленівський; протодіакони Смолюк і Гарасименко та діакон Климак. Після богослуження національний хор Божика відспівав „Почаївську Матір“ та колядки. Собор був ущерть вишпіваний українськими вірниками, при чому присутні були українські інтелігенти без огляду на віроісповідання. Нововисвячений владику прийняв від чільних громадян побажання, після чого ієрархи з вищими духовними й іншими запрошеними гостями переїхали на обід до митрополичої палати, де знову була нагода бажати новому владиці успіхів у праці для добра Церкви й нації. Таким робом стала нова історична в житті Православної Церкви подія, що дає цій церкві повну українську ієрархію.

Хто такий єпископ Палладій? О. Палладій вийшов з духовної родини. Народився на Поділлі 1891 р. Середню освіту дістав у духовній семінарії, з якої вийшов у 1909 р. і вступив на фізичко-математичний відділ київського університету св. Володимира та закінчив його в 1915 р. Вже за студентських часів належав до подільського українського студентського землячества, а пізніше до Українського Товариства Поступовців, виступаючи на його зібраннях як делегат від Поділля й Кубані, де, по скінченні університету, займав становище ревізора Кубанського Кредитового Союзу в Катеринодарі. В 1916 р. на підставі рішення Товариства Українських Поступовців (ТУП), переїхав на працю до Вишні на Поділлі, де став

директором Подільського Союзу-банку. Після вибуху революції у 1917 р. брав активну участь в організації Українського Народного Кооперативного Банку в Києві та спонував його філію у Вишні, стаючи її директором. У 1919 р. став заст. міністра фінансів в уряді УНР. У 1920 р. став управлінням міністерства фінансів і народного господарства. У 1921 р. в його особистому житті трапилась подія, що страшенно відбилась на його психіці. Тоді вмерла його дружина. Він залишив громадську і політичну роботу та висвятився в священика. На цьому новому становищі він увійшов до волинської Духовної Консисторії. У 1934 р. на розпорядження воеводи Юзефського виселили його з

Волині. Після того він осів у Варшаві, де його як людину з вищою освітою, „призначили на заступника секретаря Січової Автокефальної Православної Церкви в Польщі. Разом з тим о. Відібіда-Руденко заспокоював релігійні потреби української громади у Варшаві. У 1935 р. о. Відібіда-Руденко прийняв монашество з іменем Палладія. Митрополія доручила йому переорганізувати ємеритальну касу православного духовенства і вести її: він робить це й дотепер. Як вислід тієї своєї праці, він у серпні 1939 р. закупив у Варшаві чотирихповерхову кам'яницю, що є власністю каси. Поза цими своїми обов'язками о. Палладій в рр. 1935-1937 від Вишньової Церковної Ради був візитором навчання православної релігії в середніх і початкових школах м. Варшави. Крім повищих своїх обов'язків він займав ще і становище члена варшавської консисторії. На своєму священному становищі о. Палладій став архимандритом. О. архимандрита Палладія видигнула Українська Церковна Рада на становище ієрарха на єпархію краківську і лемківську.

Хто такий єпископ Палладій?

О. Палладій вийшов з духовної родини. Народився на Поділлі 1891 р. Середню освіту дістав у духовній семінарії, з якої вийшов у 1909 р. і вступив на фізичко-математичний відділ київського університету св. Володимира та закінчив його в 1915 р. Вже за студентських часів належав до подільського українського студентського землячества, а пізніше до Українського Товариства Поступовців, виступаючи на його зібраннях як делегат від Поділля й Кубані, де, по скінченні університету, займав становище ревізора Кубанського Кредитового Союзу в Катеринодарі. В 1916 р. на підставі рішення Товариства Українських Поступовців (ТУП), переїхав на працю до Вишні на Поділлі, де став

директором Подільського Союзу-банку. Після вибуху революції у 1917 р. брав активну участь в організації Українського Народного Кооперативного Банку в Києві та спонував його філію у Вишні, стаючи її директором. У 1919 р. став заст. міністра фінансів в уряді УНР. У 1920 р. став управлінням міністерства фінансів і народного господарства. У 1921 р. в його особистому житті трапилась подія, що страшенно відбилась на його психіці. Тоді вмерла його дружина. Він залишив громадську і політичну роботу та висвятився в священика. На цьому новому становищі він увійшов до волинської Духовної Консисторії. У 1934 р. на розпорядження воеводи Юзефського виселили його з

Волині. Після того він осів у Варшаві, де його як людину з вищою освітою, „призначили на заступника секретаря Січової Автокефальної Православної Церкви в Польщі. Разом з тим о. Відібіда-Руденко заспокоював релігійні потреби української громади у Варшаві. У 1935 р. о. Відібіда-Руденко прийняв монашество з іменем Палладія. Митрополія доручила йому переорганізувати ємеритальну касу православного духовенства і вести її: він робить це й дотепер. Як вислід тієї своєї праці, він у серпні 1939 р. закупив у Варшаві чотирихповерхову кам'яницю, що є власністю каси. Поза цими своїми обов'язками о. Палладій в рр. 1935-1937 від Вишньової Церковної Ради був візитором навчання православної релігії в середніх і початкових школах м. Варшави. Крім повищих своїх обов'язків він займав ще і становище члена варшавської консисторії. На своєму священному становищі о. Палладій став архимандритом. О. архимандрита Палладія видигнула Українська Церковна Рада на становище ієрарха на єпархію краківську і лемківську.

ПЕРЕДВИДЖУЄ НАЙКРИТИЧНІШИЙ ПЕРІОД У ВІЙНІ

Дня 10. березня заявив канадський міністер рільництва Гарднер у Монреалі перед річними зборами Товариства Квебек Голстейн Фризієн, що наступні вісім або десять місяців будуть найкритичнішими. Далі сказав, що, як канадці не стануть добре на своїх ногах до весни 1942 р., то вони не виповнять бажань свого незрівняного провідника Чорчїла.

Даліше міністер Гарднер пояснив привиним, що найбільше пекучою справою Канади під теперішню хвилю є допомога Англії мушкетією і воєнними машинами.

МАРШАЛ РОДОЛЬФО ГРАЦІАНІ

одні з найкращих італійських генералів, по заломанні його африканської кампанії, пішов на пенсію.

ЮЛІАН ТАРНОВИЧ

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(52)

З самих вершків гір Бескида впливає ріка Сян, Дністер, Стрий та Тиса — зглядно протікають цим рікам притоки Тиси. При цій горі, недалеко джерел Сяну і Дністра, що беруть початки в тих дубових лісах, стояла крипость або город Собинь. І це наводило на такий самий город побіч джерел Прута — недалеко Чорної Гори — прозваний Городок і Манастир. Це вказує, що на путі з Угорщини до Галичини стояли манастирі, в яких відпочивали в часі подорожей українські князі. І так бачимо короля Андрея на чолі свого війська, у переході через гори та на відпочинку в монастирі в Лесові. Також находимо князя Данила в дорозі з Угор до українських Земель — в монастирі св. Богородиці в Синевідську на ічлігу (Бойківщина). Даліше урочища Городок і Манастир побіч джерел Прута, де Чорна Гора відмежовує джерела Прута і Тиси; даліше урочище Замчине над Прутом, коло Делятина, князь двір по правій стороні Прута; над Сяном оселя Городок і Манастирець коло Лиська; на лівій стороні, недалеко гірля Сяну до Висли Гродзіської, над рікою Верещицею місто Городок (Ягайдовський), що туди веде дорога з Львова до Перемишля.

В Галичині находимо містечко Загірля, коло Сянока і Загірля, коло Залізців; оселю Мочари, коло Долішніх Устрик і Мочари біля Римакова; гору Маківку в селі Синів біля Римакова; Романове Село в Збаражчині; село Мошаниця пов. Здолбунів (Волинь) і село Мошанець біля Яселиськ (Сянічина); — село Чертеж к. Руравна і Чертеж коло Сянока та Чертежне на Закарпатті; село Ясель к. Яселиськ, Ясель к. Устрик Долішніх, Ясінка масьова і степова к. Турки, Ясениця сівчинська к. Бірчи, Ясєнка к. Горлиць, Ясєнка к. Дукаї; таких і подібних сіл і місцевостей можна би сотки наводити.

Між Любачівкою і Ратою лежав у XV. столітті город Потилич. Сильна крипость цього города находилась на вершці тих гір, але про дієність цієї крипості вже в XV. ст. лише предання заховалось. На горах коло Підгорєць, на вододіллі Буга й Стіра находяться окопи давньої крипости Плісінська. Над горішнім Стиром, поміж Стиром і Бугом і на притоках Буга, коло Оглядова лежить Манастирок і Підманастирок; даліше на сході поміж Іквою та Серетом — збуруччє находиться Вишгородок. В углі — закутні між рікою Дубно і Дністер

стояла за часів короля Данила старинна дерев'яна церква. На тому місці князь Лев позволив будувати в 1292 р. величаву каміну церкву з вежею, та вона вже в 1295 р. була готова. Князь Лев полюбив це місце в монастирі св. Спаса й останні роки свого життя тут перебував. Однак сьогодні лише вказують на давній манастир і церкву. На право від Старого Самбора находиться манастирець Созань. Всі ті манастирі, звиньовані князем Львом у подальші та різні ужитки, служили в XV. столітті до удержання Перемисько-Єпископства. Однак, від часу як латинники прийняли, на основі дару в Медіці 1412 р. польського короля Ягайла катедральну церкву св. Івана Предтечи, переселились Перемиські Єпископи до Самбора і відтак звались Самбірськими і Сяніцькими Владиками. Отже ще за життя Ягайла, бо в 1422 р. Перемиський Єпископ і крипошани перебувають в Самборі.

Врешті в XV. і XVI. століття, як польський уряд зажадав від греко-католицьких Церков правних доказів їх по-

столей та земних маєтностей — преділожено грамоти Льва, історично доказані та правдиві, що наглядно вказують і доказують майно української греко-католицької Перемиської Єпископії. Ці грамоти підпорядковують монастир Созань і Лаврів — Спаському монастиреві, та майно і доходи тих монастирів віддають ігуменам монастирів і Єпископам, що називають себе Самбірськими, Сяніцькими і Перемицькими; (безперечно, тут треба розуміти одного Єпископа, що досі зветься Перемицьким, Самбірським і Сяніцьким Єпископом).

Даліше у підіймає Карпат бачимо Манастирець — проти гірля Верещиці, Манастир і Манастирська Лука по лівій стороні Дністра нижче Коропця, над річкою Ратою в долині стояв манастир св. Петра, що про його ще сьогодні переказує місцеве населення; та Манастирець біля гірля ріки Свічи (Бойківщина).

Слідом істориків находимо Пятки, коло Ропиць в 1268 р., як місце воєн між Україною й Польщею, де Галицька Дер-

жава сходилась з неукраїнськими землями, або щонайменше зі землями, що до іншого народу і держави належали. Назвища осель Росток і Ростоки бачимо в Галичині — і то від Сянока аж по Кути (Гуцульщина); отож ще один доказ, що в горах — цебто у Карпатах і на Лемківщині жили такі самі люди, що й на других українських землях, та що від найдавніших часів український Нарід був між собою в тісному зв'язку, без огляду на деякі мовні різниці відносно самої говірки к. лемківської чи бойківської, або хочби гуцульської — як також без огляду чи в горах, чи на долах, або таки на Поділлі й Покутті, бо ці всі відки разом творили та творять великий Український Нарід.

Назвища Ростоків відповідають назвища осель: Розлучки коло Турки — Розлучки коло Долини, Розділе коло Горлиць і Бохії. Дуже часто повторюються назвища: Завадка, Завадка (26 осель), між ними Завадка Риманівська, Завадка Морохівська, Завадка к. Борині, Завадка к. Віль-

шаниці, Завадів, Завадівка (7 осель), Завале, Завалів (4 осель) — Перекип коло Мельця, Переконана коло Сьятина (Покуття), Прусик к. Сянока — вказують на штучні перекони в цих місцях. Крім цих часто повторюються оселі: Старе Село, Старе Місто, Старина, Сторожа, Сторожівка, Новосело, Новемісто, Новавесь, Воля, Вілька (Вулька), Кут — по часті як присілки. Назвища осель „Воля“ в українській частині Галичини — рівнозначне з частим прислівником присілка „Посади“. Натомість назвища осель „Дивин“ коло Бохії, Звенигород (3), Білобожниця (коло Чорткова — Поділля) вказують на походження з часів передхристиянських.

На цьому закінчаємо цей короткий географічний нарис, з чим, що його навели ми, щоб вказати, що українське знами в Карпатах лишилось в цілості з цих і давніх часів та в цілості задержалося до сучасної пори, та, що ще в давнині був такий один чинник, що спричинював цю схожість, подібність і тогочасність.

На цьому закінчаємо цей короткий географічний нарис, з чим, що його навели ми, щоб вказати, що українське знами в Карпатах лишилось в цілості з цих і давніх часів та в цілості задержалося до сучасної пори, та, що ще в давнині був такий один чинник, що спричинював цю схожість, подібність і тогочасність.

шаниці, Завадів, Завадівка (7 осель), Завале, Завалів (4 осель) — Перекип коло Мельця, Переконана коло Сьятина (Покуття), Прусик к. Сянока — вказують на штучні перекони в цих місцях. Крім цих часто повторюються оселі: Старе Село, Старе Місто, Старина, Сторожа, Сторожівка, Новосело, Новемісто, Новавесь, Воля, Вілька (Вулька), Кут — по часті як присілки. Назвища осель „Воля“ в українській частині Галичини — рівнозначне з частим прислівником присілка „Посади“. Натомість назвища осель „Дивин“ коло Бохії, Звенигород (3), Білобожниця (коло Чорткова — Поділля) вказують на походження з часів передхристиянських.

На цьому закінчаємо цей короткий географічний нарис, з чим, що його навели ми, щоб вказати, що українське знами в Карпатах лишилось в цілості з цих і давніх часів та в цілості задержалося до сучасної пори, та, що ще в давнині був такий один чинник, що спричинював цю схожість, подібність і тогочасність.

(Докінчення на сторінці 3-ій)

З ДНЯ

НЕВИКОРИСТАНА СИЛА.

Твердити, що події останніх літ застали наше громадянство в Америці неприємно, вимовляючи до ролі, яку приходиться йому тепер відгравати — не значить зараз же кидати беззастережно обвинувачення в сторону цієї чи іншої організації, або одної чи другої провідної одиниці. Відповідно до власної совісті на питання, чи є доцільним і в інтересі нашого організованого життя казати їм саме тепер покутувати за промахи в політичній організації, подіюючи виступах чи вчинках тоді, коли такі робили найбільші „тузи“ міжнародної політики, одиниці, що претендували на почесне місце в історії, досвідчені дипломати, військові експерти — одним словом, люди, що кермували державними організаціями та відповідали за їхню долю.

А в цій — українській політичній провід у краю мабуть ніколи не числився з тим, що можуть зійти такі події, коли українській еміграції в Америці, однієї, треба буде боронити нашого права на державне життя на складному і непередбаченому терені, яким для такої цілі являється аліянська політика. Якби він, себто політичний провід у краю, був би передбачував, був би певно звернувся у вагу на те, щоб громадяни для цієї праці матеріяли, а не вичерпувати свої обов'язки у збірковій акції для краю, чи відірваних виступах в імені нації у випадках, коли польська державна система не давала змоги кричати перед світом цій частині українського народу, що жила в її границях.

Зв'язалося на плечі української суспільності в Америці

усе наразі: шукання зв'язків з англо-саксонським світом, творення на борзі наукового та мистецького матеріялу, університетські виклади, запомогана акція, праця між молодим поколінням. Врешті — вишукування для себе самих нових організаційних форм, які найменше складною дорогою могли б дати бажаний результат. Дріжимо перед тим, що ось може знову з'явитися потреба бути під історичною відповідалністю предложити світові це, чого нормальне втворення вимагає десятиліт послідовної та наполегливої праці, і в почутті цього — попадаємо в стан „суспільної нервозності“.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОСЬ ЧОГО БОЯТЬСЯ!

Ніяково, робитися, читаючи перестороги деяких наших провідних одиниць, щоб українці за границею, зокрема в Америці і Канаді, не робили жадних зобов'язуючих заяв, чи пактів з чужими потугами. Ми не маємо права цього робити, кажуть вони. Ми зв'язані лояльністю до новопрібраної батьківщини, ми вже віддали від свого народу і стали гейби неукраїнцями. Український нарід на своїх територіях знає, чого йому потрібно. Він одиниць має право виходити з чужими потугами в якісь пакти і зобов'язання. Він може робити договори, ми цього робити не маємо права.

Такі перестороги йдуть з багатьох сторін і від них хочеться здвигнути раменами.

ПЕВНО, ЩО НЕ МАЄМО ПРАВА.

Це зовсім зрозуміло, що ми не маємо якогось легального права цього робити. А тому, що ми не маємо права, є велика правдоподібність, що це чужі потуги не захочуть з нами говорити. Найвільніших пересторог міститься не в тім, що вони декому нагадують, що ми не маємо права, але в тім, що побоюються, щоб борони Боже хтось із українців за границею справді того договору, чи пакту з чужою потугою не заключив. Хоч таке заключення з боку чужої потуги рівнялося засадничому признанню незалежної української держави.

Чужі держави мають свій знаменитий розвідний апарат. Вони дуже добре знають, що що варт. З ким небудь вони в переговори, чи в якісь пакти, не підуть. Пакт, заключений з поважною потугою, був би для української справи величезним успіхом. Не тремтіть перед ним і знеохочувати інших, тільки молитися і працювати, щоб так сталося.

ЗАВВАГА.

Та тут може дехто зробити таку завагу: „Тому саме, що ця справа така безнадійна, шкода її пробувати. Пробуючи, ми тільки упідлимося, а нічого не зробимо“.

Справа „упідлення“, це досить згладна справа. Упідлення не залежить від того, чого хто просить, тільки як просить. Можна упідлитися просячи навіть звороту своїх власних грошей. А можна неупідлитися просячи позички. Коли хтось у своїм нутрі відчуває, що перед чужим представником він мусів би скулятися, зробити міну жebraка і благи милостині, то він має рацію, коли каже, що його прохання булоб упідленням. Але коли хтось з достойною міною чужому представникови зробить річеву політичну пропозицію, він не упідлиться, навіть коли зазнає невдачі.

Зрештою, не раз у народних справах треба зазнати прикрого розчарування, а навіть сорому. На таке мусять наражуватися головні ті, що представляють придалених, безсилних. На таке наражаються не раз і представники першорядних потуг, як ось британська місія, яка перед вибухом війни їздила до Москви добиватися договору. Коли ходити про добро народу, треба себе не раз поскромити.

ДИСКУСІЯ.

Зате цілком слушною є завага, що пропозиції українців мусять бути ґрунтовно передумані і видивлені організованим шляхом. На жаль з цієї дискусії, що отсе над нашими заграничними справами розвинулась, виходить, що під тим оглядом ми дуже розбиті. Лють і гістерія відбивається не раз з аргументації де-

яких людей. Ця дискусія повинна відбутися кілька літ до війни. Шойно тепер, під звук гармат і блискавичних перемін ми шукаємо за синтезою нашої політики. Та ліпше пізно, ніж ніколи.

ПОГЛЯД В БУДУЧЕ.

Не зашкодить також пам'ятати на ще одну засаду: заграничні події ніколи аж так не виясняться, щоб оправдували відволікування нашої акції. Коли якась одна подія виясниться, то на її місце постає десять затемнених. Звичайно заграничні події вияснюються шойно по довгій часі, коли вони стали неактуальні.

Будуче треба вгадувати. Вгадувати можна не раз помилятися. Але страх перед помилкою ніколи не повинен бути перешкодою в угадуванні. Щоб вирвати з будучого його тайни, найкраще підступати до справ з різних боків і не лютитися на ріжницю поглядів. Ріжниця поглядів помагає чоловічови передбачити те, що він сам може переочив би. Зрозуміло, все треба руководитися законами логіки. Але не раз треба брати під увагу і парадокси.

В такий спосіб, можливо, прийдемо до єдності думки, до ідеологічної єдності, яка куди важливіша від механічної злуки. Без неї не піде вперед ніяка робота і шкода лютитися на застій.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР

ЛОНДОН. — Виходить, що ген. Сікорський, дотеперішній прем'єр польського уряду на вигнанні, виїхав до Канади, де він стане на чолі формуючої там польської армії, що буде вислана з Канади на ріжні європейські поля битв. Його місце в уряді займе Август Залеский, теперішній польський міністер заграничних справ. В Канаді мають поляки сформувати дві польські дивізії. Сікорський переведе рекрутцію і вишкіл цієї армії.

ЮГОСЛАВІЯ ПРИСТУПАЄ ДО ОСИ. — Радіова світлина з сцени в палаті Бельведеру в Відні, як югославський прем'єр Цветкович підписує акт про приступлення до держав осі.

у фазу нового взаємооскаржування.

Перед закидом малих вислідів праці боронити себе наш провід тим, що уся вона лежить на перетяжених плечах одиниць. Зноваж спомежи суспільності шораз-то частіше падають слова, що саме цей провід надто монополізує свою діяльність, насаджуючи на неї ореол особової незаступимості. Іншими словами — сам провід не старіється висколювати споміж суспільності людей для провідної праці та ініціативи, неоправдано підходячи до неї, як до елементу для таких цілей невідомого. Цей стан знеохочує людей до суспільної роботи взагалі, в якій — нігде правди діти — можливість вибитися з сірої маси рядовиків у передніє місце є переважним емоційно-нальним чинником, що заважає на западді до праці та її якості. Це зокрема болюче підмічує молодіж, що вспіла набути тут вищу освіту. Її уже не потребуємо числити на пальцях і на кожному кроці домагаємося від неї вкладу у нашу громадянську роботу.

Перші літа після великої війни громадянське життя в Галичині знало також цього рода аномалію, що ці самі люди голозували в п'ятих організаціях, чи секретарювали у десяти секціях. Але тому, що суспільна праця стала там скоро справою „бути чи не бути“ цілої нації і треба її було безупинно протиставити захисанням польської політики на наш національний стан — громадянство шукало способів, як найскорше розвинути її, зг. цю працю — до генії безкровної зброї, однієї, що остала в наших руках. Скоро стало ясним, що найкращий для цього спосіб — шукати і втягати у роботу шораз більше людей. Перегляньмо списи виділених наших організацій у краю: що раз то нові призначення, інші люди, що вимінюються діловостями, започатковують нові ділянки громадянської діяльності.

Чи аж так дуже переливалося наше життя у Галичині активним елементом? — Очевидно, що було його більше чисельно і якістю в порівнянні з цим, що його тут маємо. Але і поле до праці було в десятеро більше, а політичні обставини та економічні недостатчі ускладнювали її на кожному кроці. З другої сторони наведу життєвий приклад, як дуже звиклими були у краю „заставляти сіти“ на кожну одиницю, що з неї могла вийти якась користь для збірності. Моя приятелька покінчила технічні студії і — як було в звичаю помістила про це згадку у „Ділі“. У тиждень після цього дістає листівкою повідомлення, що її вибрали до виділу одної нашої установи, що саме у цьому часі мала свої загальні збори. Здивована іде до голови, щоб довідатися, як могло це статися, коли зважити, що вона не була навіть членом цієї установи. „Це марини“, каже голова, „я вичитав у „Ділі“ про ваш

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ.

(Докінчення зі сторони 2-гої)

ність наведених місцевостей. Та — цим чинником не міг бути ніхто інший, лише великий Український Нарід — і хоч він передержав багато ріжних політичних перемін, однак не змінив ані свого місця побуту ані навіть характеру місцевостей, бож Український Нарід — чи це буде окремо як його невідруба частина лемко — чи бойко — чи гуцул — тісно прив'язаний до своєї землі, зокрема до українських і ліда прадіда Карпат.

(Іншець).

дипломом, а нам саме дуже треба жінки-хеміка у зв'язку з новими організаційними планами. Хібаж ви нічого проти цього не маєте? — Очевидно, що моя приятелька не лиш нічого проти цього не мала, але зразуж виросла на цілу голову, ставши так потрібною для громадянства одиницею.

А вже найбільш невикористаною суспільною силою у житті американських українців треба уважати наше тутешнє жіноцтво. Саме в останніх днях я мала нагоду призадуматися над цим, що може неоправдано замикатися його в рамках не дуже підходящих для тутешніх жіночих організацій, замість давати йому численіше заступництво, більшш можливості на терені наших загально-суспільних установ. Попало мені у руки число „Жінки“ (доовоєнного Союзу Українок у Галичині) з літа 1937. Вміщено там інтерв'ю з тодішньою секретаркою Союзу Українок в Америці, що саме відвідувала край. Не чваниться вона числом кружків, ні високими цифрами збірок для краю, говорить просто і широким: „Наше молоде покоління в Америці пропадає для Батьківщини, а для нас, жінок, це найбільша журба, як його від цього рятувати“. Чи у цьому часі багато наших організацій здавало собі так ясно справу з важності цієї проблеми і вело свою діяльність у цьому напрямі, щоб її чим скорше розв'язати?

А другий приклад такий з останніх днів: в Вункасет, Р. Ай., святкує відділ Союзу Українок свято в пам'ять Ольги Басараб. З остального приходу

спроводжує з Канади два примирники Історії України в англійській мові та дарує їх до місцевих бібліотек — міської та в гайскул. Чи це не примір гідний наслідування, ідея для цього, щоб цілий ряд наших товариств вставив її негайно в спис своїх найважливіших обов'язків?

Ставимося чомусь до нашої громадянства як до хорого організму, що „поклигає“ ще Справа світового замирення з 10—15 літ і безслідно згасла. Попробуємо уважати його ми його діяльності.

за невикористану суспільну силу, що і для себе, і цих, що прийдуть, може створити ще великі життєві вартості.

Клявдія Гавришак Олесницька.

ПАПА ПРО ЗАМИРЕННЯ.

З Ватикану доносять, що Папа працює над новим покликком до воюючих сторін, щоб замирилися. Кажуть, що Папа готов про цю справу загромадянства як до хорого організму, що „поклигає“ ще Справа світового замирення з 10—15 літ і безслідно згасла. Попробуємо уважати його ми його діяльності.

OLCHOVY'S HARDWARE

3694 EAST 131 STREET, CLEVELAND, OHIO

Подаємо до відома, що ми перенесли наш склеп до нового будинку. Бувший адрес 3672, НОВИЙ АДРЕС: 3694 EAST 131 ST. Запрошуємо Вас на „GRAND OPENING“ В СУБОТУ, 29. МАРТА 1941.

Запрошуємо всіх зайти до нас. Найдете багато нових річей: печі, леднівки (айсбакси), машини до прання, велика засоба кухонна. Будемо роздавати „сувеніри“. Власник ФІЛИП ОЛЬХОВИЙ.

УВАГА! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

вібодється

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в честь найбільшого поета-генія України

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, 30. БЕРЕЗНЯ (MARCH 30, 1941)

В УКР. НАР. ДОМІ, 214 FULTON ST., ELIZABETH, N. J.

Початок у год. 5. пополудні. Вступільний для всіх.

Концертну програму виконає хор „Боян“ під управою п. М. Ядовського. Промовлятимуть: о. Л. Чапельський і адв. Теодор Свистун.

Центральний Комітет виває всіх членів українських товариств, братів і сестриць та все громадянство до якнайкращої участі.

Центральний Комітет У. Н. О.

Найменше Електрики Вживає

NEW 1941 **NORGE** Quiet-Flo ROLLATOR REFRIGERATOR

Featuring

- Exclusive NIGHT-WATCH — automatically defrosts every night while you sleep.
- Exclusive HANDEFROSTER — special container for defrost water — only in Norge.
- Exclusive COLDPACK — sliding covered drawer for fresh meats, fish, etc.
- Exclusive SEALED FREEZER — food odors or flavors can't reach your ice cubes.
- Exclusive QUIET-FLO ROLLATOR COLD-MAKER — wonderful refrigeration; exceptional economy.
- 6 ZONES OF STORAGE — the right temperature for every kind of food.

This big Super-De Luxe Norge "Six" costs only a little more per month than lowest-priced refrigerators and gives you a truly amazing list of outstanding features such as the sensational new Norge Night-Watch. You'll enjoy these features every day for many years. Come in... see Norge big values before you buy.

Model shown is S-663
\$199.95
MODELS AS LOW AS
\$114.95

Тому ми рекомендуємо його українцям, щоб заощадити грошей на електриці й мати найліпший Рефрижератор.

МЕНШІ РЕФРИДЖЕРАТОРИ ВІД \$74.50

ПРОДАЄМО ЗА ГОТІВКУ ПІ НА СПЛАТІ

В Сурмі також можете купити: Машини до прання й до прасовання, ПЕЧІ й т. і.

Книжки GRamercy 7-0729. За представником пішіть або зайдіть на адресу:

SURMA 325 E. 14th ST., NEW YORK CITY (BETWEEN 1st AND 2nd AVENUES)

Слухайте Української Радіової Програми Сурми кожної СУБОТИ від год. 3:45 до 4:30 W.B.N.X., 1380 Kc.

С. Русова.

СУСПІЛЬНІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ

Друга справа, на яку теж учитель має звернути увагу, це те, що звуться діти злочинніми. Звідки вони беруться? З тієї ж звичайної школи. Спостереження учителя що до індивідуальності кожного учня дають йому змогу заприлюдити перші вивихи нахилу до злочинства. Уся шкільна наука, шкільне виховання має паралелізувати ці нахили, утворити в учнях інтереси цілком далекі від усякої ненормальної діяльності. Але є різні темпераменти, різні спадковості, різні реактування на життєві враження, учитель мусить їх розуміти і усею своєю особовою, усім своїм особистим впливом боротися з тими шкідливими настроями. Особливо в наші часи, коли родина так мало додатно впливає на своїх дітей, коли родинні умови життя здебільша відені для розвитку міцної моральної свідомості у юнака та ще в критичну його добу між 15-17 роком життя. Звичайна школа мусить усіма силами допомагати дітям боротися із своїми злими нахилами, знаходити для кожної індивідуальності придатні засоби, щоб викликати інші інтереси, дати новий напрям думкам і бажанням дитини. Але і ті діти, яких не змогла звичайна школа навернути на порядний шлях, не повинні залишатися надалі без виховання. В тюрмах, в усіх карних установах, де перебувають молоді злочинники, повинна бути зорганізована школа, повинен стояти коло них учитель з глибоким психологічним розумінням своїх хорих учнів, з серцем огрітим любов'ю до них і з певним розумінням свого суспільно-педагогічного завдання: вернути цих дітей громадянству, до ґрунту викування, до ґрунту служби йому своєю працею. Багато самовідданості вимагає ця праця від учителя; чимало уважливості спостережливості, бо треба пам'ятати, що рятувати суспільство від злочинства може не тюрма, не суворода судова кара, а лише школа, лише учитель, що розуміє усе свою велику працю — не давати молоді ступати на шлях злочинний, а тих, що ступили на нього, рятувати усею силою свого розуму, свого серця, свого морального впливу.

Так виглядає відповідь на перше питання, кого учити: всю молодь, усіх дітей, як нормальних, так і недорозвинених, як звичайно-моральних, так і злочинно-анормальних. Всім школа має дати ті знання, те виховання, при якому ці діти не ляжуть тигарем на суспільство, а стануть діяльними, чесними робітниками, корисними і для себе самих і для свого осередку, в якому їм доведеться жити, а може і для цілого суспільства.

Друге питання, друга суспільна проблема звичайної школи: який ідеал плекати в душах громадян?

Передовсім поставимо собі це одне питання: чи треба плекати якийсь ідеал у дитячих душах? Чи не досить того, що школа дасть їм декілька категоричних імперативів (безумовних наказів), за якими сформувати свою поведінку, кілька елементарних заповітів, з якими учні зможуть прожити чесно, корисно, нікому — ні собі, ні іншим не перешкоджаючи. Звісно, можна і обмежити завдання школи і, бачучи сучасну моральну анархію, задовольнитися, щоб вкорінити в душах учнів кілька заповітів. Але з суспільного боку це не розв'яже питання, бо суспільне завдання школи є приготувати правдивих громадян, тобто людей, які в кожну потрібну хвилину готові життя своє офірувати на осигнення якогонебудь суспільного здобутку — чи то буде мета наукова, чи політична, чи виключно суспільна. Але ж такої самовідданості

не вимагає жадний звичайний кодекс моралі. А ми мусимо жити чимось вищим понад такий кодекс, ми маємо щось любити понад міру і служити чомусь понад буденним, нормальним життям. А це вище і є ідеал, він впливає в душі молоді цю світле, прекрасне, наповнене їх сміливістю, щоб не лише служити йому, а й робити усе потрібне, щоб цей ідеал панував у нашому осередку, в суспільстві і здійснювався у видимому суспільному добрі, в такій або іншій суспільній, політичній формі, в національному відродженні, науковому просвітленні. Мало значна буде та школа, яка не ставить перед учнями якогось великого ідеалу, бо без нього нема суспільства, нема нації.

Звісно мало сказати, що ідеал потрібний, бажано вяснити, що розуміти під цим відривним словом. Багато є філософських його означень; не будемо на них зупинятися, можна обмежитися таких пояснень: ідеал це є те найкраще, що кожний народ проіс протягом віків свого культурного існування, за що він боровся, що постійно змагався покласти як підвалину свого народного (громадського) життя. Цей ідеал і формується краще всього в змаганнях до волі, до щастя, до братерства. Наука, суспільно-політичні форми життя, господарські умови праці, моральні взаємини між людьми — усе мусить лише сприяти здійсненню цього ідеалу, і для цього здійснювання школа має підготувати діячів, борців з ясною свідомістю того, що від здійснення залежить і особистий і суспільний добробут. Учні повинні бути науково освіджені, при яких формах державного життя кожний народ зможе користуватися найбільшою кількістю волі і щастя, які здобутки науки сприятимуть цьому найкраще, при якому моральному розвитку може встановитися братерство не лише між окремими людьми, а й між народами, як

найвищий суспільний ідеал. Учні мусять науково пересвідчитися, що воля не є савільство, а лише повний розвиток особи без усякого порушення прав другої, що воля може панувати в суспільстві лише тоді, коли громадяне дотримуються своїх суспільних і державних законів. Таку певну суспільну свідомість підстаючого покоління може одержати лише в школі, де усе виховання буде збудоване на суспільному підкладі. Це доводить нас до розгляду третього суспільного питання, а саме: до утворення такого шкільного осередку, який сприяв би суспільному розвитку учнів.

(Кінець буде).

Люди, що носять білу одіж в часі свічення ясного сонячного проміння не є так гарячі, як люди в іншого коліру одіж, бо білий колір відбиває від тіла сонячне проміння.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ
У НЕДІЛЮ, 30. БЕРЕЗНЯ, В 10. ГОД. РАНО на станції WBNX на програмі Нашого Базару промовити:
У ВАЖНИХ СПРАВАХ ПЛІТОН СТАСЮК.
Не забудьте накрутити своє радіо на 1380 кГц. у 10. год. точно!

ВІЙШОВ КАТЕХИЗМ
в українській і англійській мовах зладжений о. Г. Хомичем і одобрений церковною владою.
До катехизму додано: шість і інших молитов тем у двох мовах. Сторін 176. 5 1/2 x 4 1/2 вч. Ціна одного примірника 50 цт. з пересмакою. (Простіть на послаті поштових знаків). Замовляти у:
Rev. JOHN HUNDIAK
641 ROOSEVELT AVENUE, CARLETON, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ФАРМЕРИ, як що ПЛЕКАЄТЕ КУРИ, купуйте малі курчатка, які виходять з нець, тестованих одним з найкращих лабораторій Нової Англії, а то: Род Айленд Сейв Калідаж, не як раз тому, що купите в Україні, але тому, що з таких курей будуть мати добрий прихід. На замовлення відправимо поштою або експресом. Починаючи від 31. січня нові курчатка виходять що тижня. Хто живе ближче, найліпше най приїде в неділю. До вашої згоди маємо курчатка всякої раси. Пишіть по українськи або англійськи. Тепер найліпша пора на кури. За поясненнями і ціну пишіть на адресу:
JOHN FEDOROWICZ
9 SCHOOL ST., Telephone: Valley 690, WEST WARWICK, R. I.

В КОЖДІЙ ГОДИНІ
У наших званнях ми придежуємо правила бути готовими в кожній хвилині на кожний поклик. Потреба може приключитися в кожній хвилині, і погребник повинен бути готовий кожної хвилині, коли хтось зажадає його обслуговування.
Тому то ми встановили собі строге правило, щоб бути готовими в кожному моменті, в день і в ніч, дати свою безпровадну й успішну службу.
STEPHEN J. LEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

СТВОРЕННЯ ОДНОЇ АГЕНЦІЇ
ВАШІНГТОН. — В урядових колах говорять, що президент Рузвельт, який тепер творить різні поєдинки державні агенції для заряду продукції, поагоджування страйків, координації виробу зброї для себе і чужих народів, створить накінець одну агенцію, який підчинить всі ті окремі агенції.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ
Урядові години: від 1-3 пополудні і від 6-8 вечір. В неділю згідно з умовою.
718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J. (near Springfield Avenue)
Tel. Essex 3-4468.

Д-р ВОЛОД. ГАШІЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол., від 6 до 8 вечір.
В неділю згідно з умовою.

РОСКІШНА КАВА
Коли хочете мати каву, що смакує краще, додайте при запаренні до кавника або перколятора **ЦИКОРИ ФРАНКА**.
ОТРИМАЄТЕ КАВУ О НЕЗРИВАНІЙ ДОБРОТІ, СМАЦІ І АРОМІ. Спробуйте **ЦИКОРИ ФРАНКА** ще сьогодні.

ВІЙШОВ КАТЕХИЗМ
в українській і англійській мовах зладжений о. Г. Хомичем і одобрений церковною владою.
До катехизму додано: шість і інших молитов тем у двох мовах. Сторін 176. 5 1/2 x 4 1/2 вч. Ціна одного примірника 50 цт. з пересмакою. (Простіть на послаті поштових знаків). Замовляти у:
Rev. JOHN HUNDIAK
641 ROOSEVELT AVENUE, CARLETON, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ФАРМЕРИ, як що ПЛЕКАЄТЕ КУРИ, купуйте малі курчатка, які виходять з нець, тестованих одним з найкращих лабораторій Нової Англії, а то: Род Айленд Сейв Калідаж, не як раз тому, що купите в Україні, але тому, що з таких курей будуть мати добрий прихід. На замовлення відправимо поштою або експресом. Починаючи від 31. січня нові курчатка виходять що тижня. Хто живе ближче, найліпше най приїде в неділю. До вашої згоди маємо курчатка всякої раси. Пишіть по українськи або англійськи. Тепер найліпша пора на кури. За поясненнями і ціну пишіть на адресу:
JOHN FEDOROWICZ
9 SCHOOL ST., Telephone: Valley 690, WEST WARWICK, R. I.

В КОЖДІЙ ГОДИНІ
У наших званнях ми придежуємо правила бути готовими в кожній хвилині на кожний поклик. Потреба може приключитися в кожній хвилині, і погребник повинен бути готовий кожної хвилині, коли хтось зажадає його обслуговування.
Тому то ми встановили собі строге правило, щоб бути готовими в кожному моменті, в день і в ніч, дати свою безпровадну й успішну службу.
STEPHEN J. LEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА! На про- довж ресторан (Coffee Pot). Власник випускає з міста. Повна ціна \$150. — Гросері-делікатесен, великий склеп, 3 кімнати, фріджер. Ціна \$800. Голоситися до: 71-7
J. T. ANSKY
17 St. Marks Pl., New York City.

Неприятель Ревматизму
Випробоване средство на Ревматизм і перестуду. Біль в руках, ногах, крижах, змійно в ногах, і позв'язкою якби мурвали дзвони. Ти не дати уступати по ужиттю "MIZAP". Великий склеп коштує \$6.25, Малий \$4.25. — Належити вислати разом з замовленням на адресу:
SORKO MEDICINE CO. Dep. S.
5536 W. Division St., Chicago, Ill.

Д-р С. ЧЕРНОВ
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
Аналіз крові для подружжого садовства.
Геморойди й желані лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісні години: 10-8; неділя 11-2. Жінка-доктор до обслуговування. X & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ, ШКІРИ, ЖОЛУДКА, НИРОК, МОЧОВОГО МІХУРА, ЗАГАЛЬНЕ ОСЛАБЛЕННЯ, ПУХЛИКИ ЖЕЛЕЗІ.
ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЙДІВ НА БАЖАННЯ Х-РАУ
Поряди Ларом.
Екзамінація і Лікування Крові \$2.00. ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ.
Гонорар приступний.
Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE, Cor. 43rd St., Fourth Floor, NEW YORK CITY.
ГОДИНИ: дніми: від 9 раню до 7:30 вечір. В четвер від 9 до 4. Неділями і святими від 10 до 1.

БОЛІНІ
Рани на ногах, опухлі ноги, на- брякні жовді, болісні ноги, флег- ми (запалення жил), напухлі або болісні коліна чи кісточки і рев- матичні ноги успішно лікуюмо новими європейськими методами без операції.
Офісні години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділок і четвер- тні від 1 до 8:30 вечір. Нема уя- двих годин у неділі.
Dr. L. A. BENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ПОПРОБУЙТЕ ЧИСТІ ПРИРОДНІ ЛІКИ ЄВРОПЕЙСЬКІ ЧАЙ:
1. **ГРУДНИЙ ЧАЙ** — для тих, що терплять на кашель і прохолодні подразнення ви- сидок простуд.
Ціна \$1 за пакет.
2. **ПІЛУНКОВИЙ ЧАЙ** — для тих, що терплять на шлу- нок і кишкові недомогання: га- т і нату, спричинену над- міром кави в шлунок й часове затвердіння.
Ціна \$1 за пакет.
3. **ДОРЕТИЧНИЙ ЧАЙ** — для тих, що терплять від за- тору сечі, припаліного подразнення міхура й се- чового проводу, та бо- лі крижів від простуд.
Ціна \$1.75 за пакет.
Посилайте свої замовлення до:
Mrs. GRETA LESKOVAR
507 E. 73 St., New York, N. Y.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІО І ОКОЛИЦІ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією прегар- ною металевою труною, двома ватами, краватом, балісамуватим, ви- шиваним Похоронного \$295.00
Дому і т. д.
Всі, чого треба, з вітником оди- ні й належностей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛІТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Обслуговування і чесна Main Office:
383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Filial):
969 SOUTH BROAD STREET, TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребом по шлі так- заний як \$150.
Обслуговує найкраще.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАПІМАЄТЬ ПОХОРОНАМИ В БРОКН, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦІ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИ- САМИМ СТАВИТЕ СПІВ- ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛ- ОНОВОГО МАЕТКУ ЦЕГО ОРГАНІЗАЦІЇ.
В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА- ТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА".

30 СТРАЙКУ В БЕТЛЕГЕМІ, ПА. — Страйкуючі робітники сталевих фабрик перевернули цей поліційний автомобіль підчас страйкових заворушень під фабри- кою. Битва між страйкарями й поліцією тривала тоді ціли чотири години.

OF ALL ARCHERS, TARZAN WAS CHAMPION. HIS ARROW SPED TRUE — AND CLIPPED THE STRING THAT BOUND THE GIRL.

BELIEVING HE HAD MEANT TO KILL HER, AND HAD MISSED, THE DEFENSELESS MAIDEN FLED.

Думаючи, що Тарзан таки хотів її вбити, але внаслідок щастя не влучив в неї, тільки в шнурок. Тарзеля втекла в нетри.

THE BUTAWAS KNEW TARZAN BETTER. THEY KNEW THAT WHILE HE LIVED HE'D PROTECT THE WILD GIRL, WHO WAS THEIR CONSTANT QUARRY.

Але бутавці знали Тарзана краще. Вони знали, що як довго він живе, він буде обо- роняти дівчину, слідкуючи все за нею.

WE ARE FOUR — AGAINST ONE, WHISPERED THEIR LEADER; THIS IS OUR CHANCE.

„Нас чотирьох, а він один“, прошептав їх ватажок. „По- пробуймо щастя“. В наступній хвилі Тарзан стояв перед ці- лом чотирьох батавців.

A MOMENT LATER TARZAN FACED THE BATTERY OF BOWS DRAWN TAUT!

ТАРЗАН, ч. 264. Чотирьох проти одної.